

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма
"Румунська мова. 5-9 класи"
для закладів загальної середньої освіти

(авт. Говорнян Л.С., Зазулинська Т.Г., Бику А.М., Микайлу М.Г.)

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

Пояснювальна записка

Модельна навчальна програма «Румунська мова» для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти з (класами/групами) румунською мовою навчання створена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 № 235 та Типової освітньої програми для 5-9 класів затвердженою Наказом Міністерства освіти і науки України від 19.02.2021 № 898.

Мета навчального предмету «Румунська мова» – сприяти в оволодінні учнями уміннями і навичками спілкуватися в усній та письмовій формах відповідно до мотивів, цілей і соціальних норм мовленнєвої поведінки у типових сферах та ситуаціях. Саме школа є тим навчальним закладом, де удосконалюються механізми спілкування, які у майбутньому випускники зможуть розвивати й удосконалювати відповідно до власних потреб, виробляючи при цьому почуття впевненості у собі.

Головна мета модельної навчальної програми «Румунська мова» полягає у виробленні в учнів мовленнєвих (комунікативних) умінь і навичок для майбутньої освітньої та суспільної діяльності. Такі уміння стануть навичками лише за умов належних знань фонетичної, лексичної та граматичної систем румунської мови, їх особливостей у порівнянні зі знаннями з української мови.

Навчальні завдання:

- виховання в учнів почуття національної свідомості;
- сприяння підвищенню мотивації знань з румунської мови та вдосконалення теоретичних, практичних тем у зіставленні зі знаннями з української мови як державної мови України;
- формування комунікативної, мовної, мовленнєвої, предметної, прагматичної, соціокультурної компетентності учнів;
- розкриття краси і багатства румунської мови, її функціональних образно-виражальних та емоційно-естетичних можливостей;
- створення умов для практичного засвоєння учнями основних мовних понять, їх визначень, літературних норм (лексичних, орфоепічних, граматичних, стилістичних) та правил;
- формування в учнів умінь користуватися засобами румунської мови у різних мовленнєвих ситуаціях відповідно до мети спілкування;
- уміння адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні румунської мови, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння державною мовою;
- вироблення навичок контролювати своє мовлення з метою недопущення різних помилок.

Вивчення румунської мови сприяє розв'язанню й загально-педагогічних завдань:

- формує творчий потенціал;
- розвиває логічне й образне мислення;
- розширює світогляд, набуває певного життєвого досвіду;
- привчає самовдосконаленню;

- збагачує культуру мовлення.

Зміст програми взаємопов'язаний змістовними лініями:

- мовленнєвою;
- мовною;
- соціокультурною;
- діяльнісною.

Мовленнєва змістова лінія передбачає засвоєння мовленнєвознавчих понять, на основі яких формуються вміння й навички в різних видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, читанні, говорінні, письмі. Необхідно засвоїти зміст понять **мова і мовлення, адресат і адресант мовлення, стиль і тип мовлення, монолог і діалог (полілог), мовний етикет**. Значну увагу необхідно приділяти розвитку усного мовлення учнів, особливо діалогічного, як найбільш поширеного у мовленнєвій практиці, підвищенню культури мовлення учнів, їх стилістичній вправності. Орфографічні та пунктуаційні норми передбачають систематичне розосереджене удосконалення правописної грамотності учнів.

Мовна змістова лінія визначає основоположні питання фонетики, лексикології і фразеології, будови слова та словотвору, морфології й синтаксису, орфографії і пунктуації. Ця змістова лінія орієнтує учнів на удосконалення знань мовної системи – інструментарію формування мовної, мовленнєвої, комунікативної компетентності.

Соціокультурна змістова лінія ґрунтується на розумінні мови як носія культурних цінностей, основи становлення людини. У змісті практичних завдань і вправ учень набуває знань про суттєвість румунського народу, його історію, про розвиток минулих подій, легендарних народних героїв. Приділяється багато уваги традиціям та звичаям, етнографії та культурі, у т.ч. у порівнянні з українською культурою. Відтак розкриваються позитивні риси румунського народу: шанобливість, скромність, доброта, повага до праці, до матері, необхідність збереження краси природи та взаємозв'язків між людьми. Реалізація цього аспекту навчальної діяльності підпорядкована **вихованню громадянина незалежної України**.

Діяльнісна змістова лінія визначає найважливіші загальнонавчальні вміння й навички, що забезпечують інтелектуальну, пізнавальну, творчу діяльність учнів.

Заняття з мови мають сприяти розвитку логічного мислення учнів, набуттю вмінь зіставляти, порівнювати, аналізувати та узагальнювати мовні явища; наводити приклади, доводити їх доречність; складати план, тези виступу, оформляти ділові папери (автобіографію, резюме, доручення, оголошення); творити окремі тексти публіцистичних жанрів (замітку, репортаж, повідомлення); знати правила ведення диспуту.

Морально-естетичний аспект у процесі навчання мови передбачає вплив на учнів за допомогою текстів, які розвивають загальнолюдські почуття: доброти, милосердя, співчутливості, патріотизму, бережливого ставлення до природи, поваги до старших, турботи про молодь тощо.

Напрямки:

- розвиток мислення учнів;
- вивчення мови через діалог завдяки зв'язкам з сім'єю та суспільством;
- розширення кругозору знань та відкриття сутності краси;
- постійний розвиток особистості;
- розвиток екологічного ставлення до природи;
- визначення свого життєвого шляху та вибору майбутньої професії;
- відкриття позитивної концепції про навколишній світ та про себе;
- виховання впевненості у досягненні успіху.

Програма базується на наступних принципах:

- взаємозв'язок між початковою та базовою школами;
- наступність у вивченні різних розділів румунської мови;
- поглиблення теоретичних знань у процесі виконання практичних завдань;
- розвиток аспектів комунікативної діяльності;
- опанування різними видами мовленнєвої діяльності.

Розроблена модельна навчальна програма ґрунтується на реалізації сучасних освітніх технологій. Це сприяє розвитку розумових здібностей сучасних учнів, їхньої пізнавальної активності, самостійності, формуванню комунікативної компетенції за вимогами часу.

Пріоритети програми:

- застосування мови у всіх її формах: усній, письмовій, літературній, нормативній;
- вдосконалення комунікативних умінь через самоконтроль, самоаналіз, використовуючи тлумачні, орфографічні, стилістичні словники;
- відкриття оптимальних умов для вивчення мови – джерела пізнання та розвитку творчого потенціалу;
- удосконалення культури усного й писемного мовлення через підвищення мовної та мовленнєвої компетентності;
- урахування індивідуальних, колективних та вікових особливостей розвитку;
- вміння володіти мовою сприяє успіхам у шкільному, професійному житті, а в майбутньому – шлях до самореалізації у суспільстві.

Морально-естетичний аспект у процесі навчання мови передбачає вплив на учнів за допомогою текстів, які розвивають загальнолюдські почуття: доброти, милосердя, співчутливості, патріотизму, бережливого ставлення до природи, поваги до старших, турботи про молодь тощо. Школа навчає учнів критеріїв самооцінки, які допомагатимуть майбутньому громадянину об'єктивно і критично ставитися до себе та свого оточення.

Виховні можливості курсу забезпечуються наявними в ньому відомостями про румунську мову, її розвиток, значення в житті людини і суспільства, місце серед інших мов світу, також бесідами про роль державної мови у формування

особистості. Естетичне виховання в процесі вивчення румунської мови – це цілеспрямоване формування усвідомлення функціональної необхідності якісних ознак мовлення, розвиток в учнів потреби самовдосконалення в естетичності власного мовлення.

У процесі навчання румунської мови учні мають набути вміння самостійно здобувати знання, працювати з навчальною літературою, словниками, довідниками, контролювати правильність і точність своєї мовленнєвої діяльності.

Якщо вивчається матеріал, подібний своїм змістом в румунській і українській мовах (наприклад синоніми, антоніми тощо), то обсяг теоретичних відомостей має бути мінімальним, пояснення – лаконічним. Це дозволить вивільнити час для роботи над складнішими темами, більше уваги приділяти вправам з розвитку мовлення.

Матеріал для вправ і завдань необхідно добирати з пізнавальною, навчальною метою, виховуючи повагу як до рідної румунської, так і до державної – української мови. Формування завдань повинно нести проблемний характер, спрямований на розвиток пізнавальної активності й самостійності учнів.

Програма є основою для календарно-тематичного та поурочного планування, у якому вчитель самостійно, враховуючи запропоновану кількість годин на вивчення тем у межах розділу, розподіляє години на вивчення тем запропонованих програмою і види навчальної діяльності, планує види роботи, спрямовані на опанування змісту матеріалу та формування вмінь і навичок учнів, опрацювання різних рубрик програми.

Це дасть змогу вчителеві вільно й творчо підійти до реалізації програми в кожному класі, врахувати інтереси й рівень підготовки учнів, конкретні умови викладання (наявність художніх текстів; можливість використання інформаційно-комунікаційних технологій; рівень володіння учнями іноземними мовами; знання мови і літератури, історії та інших предметів; підготовка до контрольного оцінювання тощо).

У програмі подано орієнтовний розподіл годин. Учитель, у разі потреби, може внести свої корективи.

Модельна навчальна програма «Румунська мова» для 5-9 класів в повній мірі реалізує наступні наскрізні лінії: «Екологічна безпека та сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість та фінансова грамотність», які спрямовані на формування в учнів здатності застосувати знання і уміння у реальних життєвих ситуаціях, через використання міжпредметних зв'язків і реалізацію виховного та наукового потенціалу. У кожному класі в розділі «Соціокультурна змістова лінія» подано наскрізні теми. Творчий вчитель має можливість використати не тільки загальні наскрізні теми, а й підтеми, специфічні мікротеми під час виконання різних вправ.

Запровадження наскрізних ліній *«Екологічна безпека та сталий розвиток»*, *«Громадянська відповідальність»*, *«Здоров'я і безпека»* й *«Підприємливість та фінансова грамотність»* сприятиме забезпеченню формуванню нових компетенцій.

Наскрізна лінія	Загальна мета	5-7 класи	8-9 класи
«Екологічна безпека та сталий розвиток»	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості задля збереження й захисту довкілля.	Розкриття взаємозв'язків людини і навколишнього середовища в процесі вивчення творів	Усвідомлення краси природи, її впливу на людину, розкриття значення образного слова для висловлення емоцій та почуттів, розуміння образу природи.
«Громадянська відповідальність»	Формування відповідального члена громади та суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства, а також – виховання національно свідомої особистості, яка спирається у своїй діяльності на культурні традиції і вектори розвитку суспільства.	Формування здатності до ненанасильницького розв'язання конфліктів.	Осмислення та захист особистих прав і прав інших людей, усвідомлення своєї ролі в суспільстві і набуття умінь брати участь у процесі ухвалення рішень.
«Здоров'я і безпека»	Формування всебічно розвиненого члена суспільства, здатного усвідомлювати пріоритетність здорового способу життя, допомагати у формуванні безпечного здорового життєвого середовища.	Усвідомлення переваг здорового способу життя та безпечної поведінки.	Осмислення причинно-наслідкових зв'язків між власними рішеннями та поведінкою, здоров'ям та безпекою, набуття знань та умінь правильної поведінки в критичних та небезпечних ситуаціях.
«Підприємливість та фінансова грамотність»	Розуміння практичних аспектів фінансових питань (заощадження, інвестування, запозичення, страхування тощо); розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі.	Розуміння ролі ініціативності та підприємливості і в суспільстві для особистого кар'єрного зростання.	Осмислення неординарності як важливої риси людини для її самореалізації в житті, спонукання учнів до творчих рішень у процесі розв'язання проблем, усвідомлення користі та необхідності спільної діяльності.

CLASA a V-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Очікувані результати Навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Linia comunicativă de conținut (14 ore)		
<p>Учень, учениця повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ідентифікувати передавач та приймач; • визначити джерело інформації, яка присутня в ситуації спілкування. 	<p>Noțiuni generale privind situația de comunicare (3 ore) Factorii comunicării. Emițător. Receptor. Mesajul. Codul. Canalul. Contextul, referentul.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • дидактична гра з інтерпретацією різних ситуацій спілкування та дотриманням норм спілкування.
<ul style="list-style-type: none"> • набути елементарних знань щодо функціональних стилів румунської мови; • правильно та адекватно використовувати румунську мову у створенні письмових повідомлень у різних контекстах; 	<p>Noțiuni generale despre stilurile funcționale ale limbii române și sferele de întrebuințare ale acestora. Noțiuni despre stilurile oficial-administrativ, științific, publicistic, artistic (sau beletristic). Greșeala stilistică.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • читання текстів, що належать до різних стилів; • редагування текстів різних стилів; • вправи на виправлення стилістичних помилок.
<ul style="list-style-type: none"> • дотримуватися особливостей побудови розповіді на основі особистого досвіду; • описувати певні предмети; • правильно використовувати лексичні, синтаксичні та стилістичні ресурси румунської мови для складання роздуму; • визначати послідовності діалогу, розповіді та опису з усного повідомлення, щоб зрозуміти, як їх структурувати; 	<p>Tipuri de comunicare: narațiune, descriere, dialog. Rezumatul. Particularitățile construirii narațiunii în baza experienței personale, a descrierii unor obiecte și animale. Rezumatul. Etapele de realizare a unui rezumat.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • робота в групах: • написання різних типів творів: <ul style="list-style-type: none"> - розповідь; - опис; - роздум.
<ul style="list-style-type: none"> • знати вимоги етикету спілкування; • дотримуватися правил етикету в ситуаціях монологу або діалогу; 	<p>Eticheta comunicării.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • дидактична гра із ситуаціями діалогованого та монологічного висловлювання
Înțelegerea după auz (3 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • уважно слухати текст; • оцінити цінність отриманих повідомлень; • визначити важливу інформацію з усного повідомлення, щоб зрозуміти його глобальний зміст; • помічати невідомі лексичні 	<p>Receptarea după auz a unor fragmente de texte, a unor texte literare de mici dimensiuni, precum și a unor texte nonliterare. Mesaje orale diverse (înregistrări audio sau video cu basme, schițe). Componentele de bază ale</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Аудіювання аудіозаписів або відео; • бесіда на основі почутого тексту; • вправи та тести на основі почутого тексту.

<p>одиниці в мовленнєвому потоці з метою їх уточнення;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявити фрагменти переказу, опису та діалогу; • застосовувати принципи активного слухання у прояві адекватної комунікативної поведінки. 	<p>mesajului oral. Structura secvențelor descriptive, narrative și dialogate.</p>	
<p>Vorbirea (4 ore)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • детально, вибірково викладати вивчені, прослухані чи прочитані тексти; • відбирати елементи лексики, що відповідають ситуаціям спілкування; • формулювати основні та другорядні ідеї прочитаного чи прослуханого тексту; • формулювати деякі особисті оцінки щодо прочитаних чи прослуханих повідомлень; • встановлювати ідеї залежно від теми діалогу чи монологу. 	<p><i>Expunerea (amănunțită, selectivă)</i> Expunerea amănunțită a unor texte literare narrative cu elemente descriptive (obiecte, animale etc.) și de raționament. Expunerea amănunțită a textelor științifice.</p> <p>Expunere orală-individuală sau în grup a unui plan simplu sau a unui plan dezvoltat de idei, pornind de la o temă dată.</p> <p><i>Exprimarea dialogată și cea monologată</i> conform situației de comunicare propuse și a scopului comunicării.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • усний виклад розповідних, описових та міркувальних художніх текстів; • інтерпретація різних ситуацій спілкування
<p>Scrierea (4 ore)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • виявляти елементи змісту тексту; • складати простий план; • встановити стиль експозиції; • визначати структуру вітального листа; • подавати зміст чіткою, стислою, правильною мовою; • поважати складові частини композиції; • організувати ідеї у простому плані; • спостерігати за основними елементами письмового спілкування при складанні композицій; • виявити та висловити основну тему та ідею; • використовувати засоби зв'язування речень у тексті; • висловлюватися логічно, послідовно, чітко, коротко; 	<p><i>Alcătuirea textelor scrise (monolog, dialog).</i></p> <p><i>Scrierea expunerilor</i> (după un plan simplu). Expunerea amănunțită a textelor narrative cu elemente de descriere (animale, obiecte) și de rezumat. Expunerea amănunțită a textelor stilului științific.</p> <p><i>Scrisoarea familială, scrisoarea de felicitare.</i></p> <p><i>Scrierea compunerilor</i> (cu plan și fără plan).</p> <p><i>Compunerea narativă</i> în baza experienței personale.</p> <p><i>Compunerea descriptivă.</i> Descrierea unor obiecte, a unor ființe (inclusiv compunerea descriptivă după tablou).</p> <p><i>Compunere-rezumat.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • редагування письмових текстів: • монолог, • діалог, • детальний твір, • твір за планом; • сімейний та вітальний листи; • твір (із планом і без плану); • твір-розповідь; • твір-опис; • твір-висновок; • сімейний та офіційний листи

<ul style="list-style-type: none"> • правильно формувати різні офіційні документи. 	<p>Prezentarea scurtăa conținutului unei lucrări, unui text citit sau a unei cărți.) <i>Acte oficiale. Scrisoarea. Adresa.</i></p>	
Componenta lingvistică (50 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • закріпити свої знання та вміння щодо частин мови та їх написання; • застосовувати на практиці орфографічні навички суфіксів та префіксів, набутих у початкових класах; • правильно писати частини мови; • складати граматично правильні речення; 	<p><i>Actualizarea cunoștințelor din ciclul primar. Părțile de vorbire. Ortografia părților de vorbire. (2 ore)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Аналіз частин мови, що вивчаються в первинному циклі; • вправи на виправлення орфографічних помилок; • тести на оцінку знань.
<ul style="list-style-type: none"> • правильно вимовляти звуки; • писати групи літер (дифтонги, трифтонги); • правильно наголошувати слова; • знати правила розподілу слів на складі; • виявляти хіат; • правильно наголошувати іншомовні імена; • правильно та вільно вимовляти групи звуків; • адекватно використовувати експресивні та стилістичні значення фонетичного рівня в усній та письмовій комунікації, у діалогізованому та монологізованому висловлюванні. 	<p><i>Noțiuni de fonetică. (15 ore)</i> Alfabetul. Sunetele limbii române. Corespondența sunet-literă. Vocalele. Semivocalele. Consoanele. Grupurile de sunete (diftongul, triftongul) Scrierea și pronunțarea grupurilor de litere. Hiatul. Silaba. Silabele accentuate și silabele neaccentuate. Regulile fonetice de despărțire a cuvintelor în silabe. <i>Accentul lexical.</i> Folosirea corectă a accentului în limba română. Pronunțarea numelor proprii străine. Valorile stilistice ale nivelului fonetic în textul literar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Повторення порядку букв у румунському алфавіті; • правильна вимова груп букв; • аудіозапис з дотриманням орфоепічних норм; • вправи на ділення слів на складі; • прослуховування текстів, що містять іншомовні власні імена; • коментування стилістичного значення фонетичного рівня в художньому тексті (за вибором учителя).
<ul style="list-style-type: none"> • визначати поняття лексики мови; • виявляти динаміку словникового запасу; • диференціювати текстове слово; • визначати місце та роль слова в тексті; • аналізувати будову слова; 	<p><i>Lexicul. Noțiuni de vocabular. (10 ore)</i> Dinamica vocabularului (apariții de cuvinte noi, dispariții de cuvinte, modificări de sens). Cuvântul – unitatea de bază a vocabularului. Forma și conținutul. Cuvântul de bază. Structura cuvântului. Rădăcina. Sufixe. Prefixe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • командна діяльність; • робота зі словником; • робота в групах; • вправи для аналізу будови слова; • дидактична гра «Гра в слова»

<ul style="list-style-type: none"> • визначати способи утворення слів та норми їх написання; • писати слова, утворені неологічними префіксами; 	<p>Formarea cuvintelor. Derivarea. Sufixarea. Sufixele diminutive și sufixele augmentative. Prefixarea. Utilizarea corectă a cuvintelor formate cu prefixe neologice (ante-, anti-, con-, hiper-, hipo-, trans-, ultra-).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснення орфографічних правил префіксів; • творча майстерня: вправи на словотворення; • пояснювальний диктант.
<ul style="list-style-type: none"> • знати правила складання; • правильно писати слова, утворені аббревіатурою; • правильно писати систему логотипів; • виявляти лексичну сім'ю та лексичне поле; • виявляти синоніми, антоніми, омоніми в літературному чи нелітературному тексті; • використовувати синоніми у композиціях; • встановити значення регіоналізмів у реченнях та словосполученнях; 	<p>Compunerea. Procedeele compunerii. Compunerea prin sudare, alăturare și abreviere. Formarea și scrierea cuvintelor prin abreviere. Conversiunea (schimbarea valorii gramaticale) Sistemul siglelor (scrierea lor cu majusculă). Familia lexicală (numai cuvintele formate prin derivare). Câmpurile lexicale. Sinonimele. Antonimele. Omonimele. Regionalismele.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • опис «Весняні квіти» з використанням складних слів; • дидактична гра «Хто розумніший»; • побудова речень із запропонованими словами з різними граматичними значеннями; • творча майстерня: формування лексичної сім'ї; • робота в парах; • робота зі словником; • робота над проектом «Регіоналізми у рідній місцевості».
<ul style="list-style-type: none"> • ідентифікувати регент та підлеглий терміни; • виявляти відмінності між словом та поєднанням слів; • правильно вживати словосполучення; • відрізнити стійкі словосполучення від вільних 	<p>Noțiuni elementare de sintaxă. (18 ore) Îmbinarea de cuvinte. Termenul regent și termenul subordonat. Legătura de sens și gramaticală a cuvintelor în îmbinarea de cuvinte. Îmbinarea liberă și îmbinarea stabilă de cuvinte.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • складання граматично правильних речень та словосполучень. • аналіз словосполучень. • робота над проектом: «Стабільні сполучення слів»
<ul style="list-style-type: none"> • визначати присудок і підмет; • встановлювати відмінності між предикативною та не предикативною словесною формою; 	<p>Propoziția și părțile de propoziție.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Дидактична гра „Правда чи неправда”.
<ul style="list-style-type: none"> • виявляти типи речень; • складати граматично правильні речення та словосполучення; 	<p>Propoziția simplă și propoziția dezvoltată. Propoziția afirmativă și propoziția negativă. Tipuri de propoziții după scopul comunicării: enunțiative,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • творча майстерня: перетворення простих речень у поширені речення;

	interogative.	
<ul style="list-style-type: none"> встановлювати відмінності між головними частинами та другорядними частинами речення; визначати предикати та типи предикатів; 	<p>Părți principale ale propoziției: predicatul și subiectul (actualizare). Predicatul verbal. Predicatul nominal. Verbele predicative și nepredicative (aplicativ).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Синтаксичний розбір речення;
<ul style="list-style-type: none"> Визначати другорядні члени речення; визначати множинні частини речення; 	<p>Părțile secundare ale propoziției: atributul, complementul. Punctuația propoziției.</p> <p><i>Părțile multiple ale propoziției.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> визначення другорядних частин; прослуховування уривків з літературних творів, що містять висловлювання з кількома частинами.
<ul style="list-style-type: none"> складати тексти, використовуючи пряму мову та непряму мову, звертання, діалог. правильно використовувати розділові знаки у прямому мовленні; використовувати в письмовому та усному спілкуванні речення, що містять адреси; визначити послідовності діалогу з усного чи письмового повідомлення. 	<p>Vorbirea directă și vorbirea indirectă. Semnele de punctuație. Adresarea. Semnele de punctuație. Dialogul. Linia de dialog.</p>	<ul style="list-style-type: none"> групова робота: складання висловлювань із прямою мовою та перетворення їх у висловлювання з непрямою мовою; підбір з літературних творів висловлювань, що містять пряму мову, адреси; Інценування уривків з літературних творів з дотриманням правил виразного мовлення
<ul style="list-style-type: none"> виявляти речення, утворені лише з основних речень за реченнями з підрядними реченнями; дотримуватися розділових знаків у реченні. 	<p>Fraza. (5 ore) Fraze formate numai din propoziții principale. Fraze formate numai din propoziții principale și propoziții subordonate. Elementele de relație în frază (conjuncția). Punctuația în frază.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Вправи на синтаксичний аналіз речень; Робота в групах: складання речень з дотриманням пунктуаційних правил. Підсумковий тест.

Repartizarea orelor:

Comunicarea – 14 ore; limba – 50 de ore;
lucrări de control – 4 ore;
disponibile – 2 ore

Linia socioculturală

Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Țara mea – mândria mea	O Țară , o casă ,un grai...
Ucraina – stat european.	Ucraina – casa noastră comună.
Orașe din Ucraina.	Kievul – capitala țării noastre.
Simbolica de stat.	Imnul. Drapelul. Stema.
Bucovina – ținutul meu natal.	O singură patrie are omul
Cultura spirituală a poporului român.	Din zestrea neamului
Limba – tezaurul cel mai prețios al omului.	Limba mamei – limbă sfântă
Arta populară: tradiții, muzică, arhitectură	Sunt mândru că-s român
Natura și omul.	Importanța pădurilor în viața omului
Fauna și flora. Animalele sălbatice și cele domestice.	Cât de frumoasă te-ai gătit , naturo , tu !
Normele morale. Trăsături de caracter (bunătate, cinste, hărnicie, punctualitate, toleranță, milostenie).	Bine faci – bine găsești.
Eticheta comunicării.	Vorba dulce mult aduce.

Linia de activitate (strategică)

În cadrul procesului de predare-învățare, elevii își vor dezvolta gândirea autonomă, reflexivă și critică în raport cu diversele mesaje receptate; conținuturile propuse au ca obiectiv cultivarea unei atitudini pozitive față de comunicare prin conștientizarea impactului limbajului asupra celorlalți și prin nevoia de a înțelege și de a folosi limbajul într-o manieră pozitivă, responsabilă din punct de vedere social. Elevii vor fi capabili să întocmească independent un plan de activitate, stabilindu-și căile lui de realizare. Însușesc și aplică strategiile de bază ale comunicării pe baza deprinderilor general-instructive, le aplică adecvat conform strategiilor de comunicare dialogată și monologată, își îmbogățesc vocabularul cu neologisme potrivite. Evaluează rezultatele, efectuează activități de gândire logică – analiză, comparare, generalizare, sinteză, modelare; argumentează gândurile exprimate.

CLASA a VI-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Очікувані результати Навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Linia comunicativă de conținut (14 ore) A		
<p>Учень і учениця повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • актуалізувати свої знання про текст, що вивчається у 5 класі; • мати інтегративні навички; • розвивати навички спілкування; • застосовувати навички спілкування; • визначати основну тему висловлювання; • формулювати основні та другорядні ідеї; • підбирати та систематизувати матеріал для твору; • структурувати передані ідеї в простому плані; • користуватися відповідною лексикою; • використовувати правильні елементи взаємозв'язку між реченнями та словосполученнями; • відтворювати думки з певною послідовністю; • знати вивчені стилі; • визначати наукові терміни; • виявляти неологічні слова; • використовувати синоніми та омоніми, що вимагаються контекстом; 	<p style="text-align: center;">Noțiuni despre comunicare (3 ore)</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre comunicare și despre componentele deprinderilor integratoare ca bază a formării cunoștințelor, capacităților și a îmbogățirii afectivității, motivațiilor și atitudinilor (înțelegerea după auz, vorbirea, scrierea).</p> <p style="text-align: center;">Noțiuni despre situația de comunicare și componentele ei.</p> <p>Tema și ideea principală în exprimare (aplicativ).</p> <p>Textul. Actualizarea noțiunilor despre text. Structura textului: introducerea, conținutul, încheierea. Sursele de bază pentru compunere, căile de selectare a materialului și sistematizarea acestuia (aplicativ). Planul simplu și dezvoltat al exprimării (aplicativ).</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre stilurile funcționale ale limbii române. Noțiuni despre stil. Stilul artistic (sau beletristic). Stilul științific. Stilul publicistic. Stilul oficial-administrativ.</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre tipurile comunicării. Particularitățile caracterizării unei persoane, alcătuirea descrierii unei încăperi, prezentarea tablourilor din</p>	<ul style="list-style-type: none"> • налагодження діалогів у конкретних або уявних ситуаціях; • виразне читання різних текстів; • вправи на формулювання головної ідеї; • вправи на правильну побудову речень у тексті; • вправи на підбір відповідної лексики; • вправи на розробку простого плану ідей та розробленого плану вивченого тексту; • вправи на виправлення стилістичних помилок • опис типу зображення; • портретний опис;

<ul style="list-style-type: none"> • відповідати вимогам опису 	<p>natură. Realizarea diverselor tipuri de omunicare (narațiune, descriere, raționament).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • складання творів-описів; • образне письмо; • написання композицій на візуальному носії;
Înțelegerea după auz (3 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • відтворювати тему тексту; • розуміти загальний зміст усного повідомлення; • зберігати зміст прослуханого тексту; • відтворювати зміст тексту; • встановлювати центральну тему та ідею; • складати простий план; • виділяти основні та другорядні ідеї; • коментувати отриманий зміст; • брати участь в обміні думками; • пояснювати значення слів за допомогою синонімів. 	<p>Receptarea după auz a unor texte și fragmente de texte literare (prevăzute de programa de literatură pentru clasa a 6-a), precum și a unor texte care aparțin și altor stiluri funcționale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • отримання тексту, аудіо- або відеозаписи; • обмін думками на основі почутого тексту; • вилучення важливої інформації з суцільного тексту; вправи на виявлення важливих елементів у тексті; • складання діалогу, деяких тестів за прослуханим текстом; • уявити собі продовження оповіданих подій. • написання простого тексту.
Vorbirea (4 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • представити (докладно, вибірково) тексти, що вивчаються, читаються або слухаються за простим або розробленим планом, складеним самостійно або колективно; • складати діалог або монолог певних вимірів відповідно до запропонованої ситуації спілкування; <ul style="list-style-type: none"> • використовувати належним чином формули для започаткування та завершення імпровізованого діалогу; • усвідомлювати тему тексту; • правильно структурувати; послідовні, логічні основні ідеї, що передаються; • коментувати заголовки тексту; 	<p>Expunerea (amănunțită, selectivă) după planul simplu și cel dezvoltat.</p> <p>Expunerea amănunțită a unor texte literare narative cu elemente de descriere a naturii și de raționament.</p> <p>Expunerea amănunțită a textelor aparținând stilului științific.</p> <p>Exprimarea dialogată și cea monologată (conform situației de comunicare legată de impresiile personale, experiența de viață a elevilor).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • усний переказ фрагмента тексту розповіді чи звукового повідомлення, гри в слова, навчальні ігри, головоломки; • вправи на виявлення правильної форми слів; • побудова діалогів у конкретних або уявних ситуаціях; • використання формул привітання, презентації, дозволу, запиту.

<ul style="list-style-type: none"> • формулювати основні та другорядні ідеї; • поважати норми літературної мови; • використовувати виразні засоби мови; • дотримуватися правил розмови; • висловлювати думки щодо обговорюваної теми; • користуватися словниковим запасом; • використовувати синоніми, антоніми, омоніми; • уникати зайвих повторень; • використовувати в контексті різні типи речень з метою спілкування 		
Scierea (4 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • викладати (докладно та вибірково) почуте та прочитане відповідно до простого або складного плану, складеного самостійно; • з'ясовувати порядок ідей та почуттів; • формувати думки на основі особистих інтерпретацій та досвіду; • відповідати основним вимогам до письма (макет сторінки, абзац, розбірливість письма); • складати різні типи творів (передбачені програмою); • систематизувати матеріал для висловлювання на основі різних джерел; • накреслювати простий план; • використовувати різні способи вираження поглядів; • логічно висловлювати думки; • використовувати чітку, правильну, зв'язну, виразну 	<p style="text-align: center;"><i>Alcătuirea textelor scrise</i> (monologul, dialogul).</p> <p style="text-align: center;"><i>Scierea expunerilor</i> (după un plan simplu sau dezvoltat). Expunerea amănunțită a textelor narative cu elemente de descriere (a încăperii, naturii) și de raționament pentru a trezi interesul față de conținutul lor.</p> <p style="text-align: center;"><i>Scierea compunerilor</i> (după planul simplu).</p> <p style="text-align: center;"><i>Compunerea de descriere</i> a încăperii și a naturii.</p> <p style="text-align: center;"><i>Compunerea narativă</i> în baza celor văzute sau după un tablou.</p> <p style="text-align: center;"><i>Compunerea-raționament</i> despre faptele oamenilor în baza observațiilor și a</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на упорядкування написаного тексту, тексту в послідовності; • написання простої композиції або плану експозиції; • правильний склад компонентів композиції; • вправи на написання розповідних, описових та діалогічних текстів; • написання розповідних текстів, у яких вводиться діалог; • опрацювання сторінки щоденника; • колективна розробка презентації відповідно

<p>та добре організовану мову;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ґрунтовно аргументувати свої думки; <ul style="list-style-type: none"> • формулювати відповідні висновки; • встановлювати взаємозв'язок між фактами та явищами; <ul style="list-style-type: none"> • вибирати відповідний словниковий запас; • використовувати неологічні синоніми. 	<p>impresiilor personale.</p> <p><i>Articol de ziar</i> cu elemente de raționament despre faptele oamenilor.</p> <p><i>Actele oficiale.</i> Anunțul.</p>	<p>до конкретної теми;</p> <ul style="list-style-type: none"> • складання оголошення про важливу подію.
--	--	--

Componenta lingvistică (50 ore)

<ul style="list-style-type: none"> • оновити свої знання та вміння, сформовані в 5 класі. • набувати знань щодо елементів словникового запасу; • встановлювати засоби збагачення словникового запасу; • виявити відмінності між стійкими та вільними словосполученнями; • виявляти фразеологізми; • розрізняти лексичну сім'ю та лексичне поле. • аргументувати правопис префіксів та суфіксів; • диференціювати синоніми антоніми, омоніми пароніми; • збагачувати словниковий запас; • правильно використовувати різні значення слова; • дотримуватися орфографічних правил омонімів, омофонів та омографів; • застосовувати знання про лексику та фразеологію в усній та письмовій комунікації. • знати зовнішні засоби 	<p><i>Actualizarea cunoștințelor acumulate în clasa a V-a.</i> (2 ore) Propoziția. Fraza. Semnele de punctuație. Fonetica. Lexicul.</p> <p><i>Lexicul și frazeologia</i> (8 ore) Noțiunea de vocabular. Vocabularul fundamental. Masa vocabularului. Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului. Derivarea. Compunerea. Conversiunea. (actualizare). Sufixele și valorile lor semantice. Familia lexicală (cuvinte derivate și compuse). Sinonimia și antonimia (actualizare). Seriile sinonimice: sinonimele lexicale, sinonimele frazeologice și sinonimele lexico-frazeologice. Paronimele. Dinamica lexicului în timp și spațiu: arhaisme, neologisme, regionalisme (identificarea tipurilor). Pleonasmul. Câmpurile lexicale (actualizare).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на синтаксичний аналіз; • вибірковий диктант; • вправи на використання розділових знаків; • автодиктанти та самокорекція; • командна діяльність; • робота зі словником; • вправи з використанням внутрішніх засобів для збагачення словникового запасу; • вправи для диференціації лексичної родини від лексичної сфери. • Вправи для правильного використання змінних
---	--	---

<p>збагачення словникового запасу;</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати значення неологізмів у технічній та науковій галузі та їх відповідне використання в творах; • усвідомлювати важливість архаїзмів та регіоналізмів; • уникати плеоназму. • усвідомити важливість вивчення морфології та орфографії; • знати частини мови та їх класифікацію; • розмежувати змінні частини мови від незмінних; • використовувати належним чином розмовні частини в усній та письмовій комунікації; • застосовувати орфографічні правила. • знати про роль статі румунською мовою; • знати класифікації статей; • писати форми статі; • доречно використовувати присвійний артикль (родовий). • знати характеристики іменника; • диференціювати іменники від інших частин мови; • встановити класи іменників; • правильно писати іменники та іменні словосполучення; • визначити граматичні категорії статі, числа, відмінка, типу відмінювання, артикуляції; • встановити синтаксичні функції іменників; • аргументувати способи утворення іменників; • мати здатність диференціювати іменники 	<p>Noțiuni de morfologie și ortografie. (2 ore) Părțile de vorbire. Clasificarea părților de vorbire.</p> <p>Articolul. (4 ore) Articolul substantival hotărât și articolul nehotărât. Articolul posesiv (genitival). Articolul adjectival (demonstrativ).</p> <p>Substantivul. (12 ore) Substantive comune și proprii. Genul. Numărul. Articulația substantivelor cu articol (hotărât și nehotărât). Declinarea. Ortografia substantivelor. Numărul și cazul substantivelor (actualizare). <i>Cazurile substantivului.</i> <i>Cazul nominativ.</i> Funcțiile sintactice: subiect și nume predicativ. <i>Cazul acuzativ.</i> Funcții sintactice: complement și atribut. Ortografia substantivelor în nominativ și acuzativ. Genitiv. Articolul genitival (posesiv). Acordul în gen și număr cu substantivul. Întrebuințarea corectă a substantivelor proprii cu forme de genitiv-dativ. Funcții sintactice: atribut substantival. Dativ. Funcții sintactice. Complement (fără indicarea tipului). Ortografia substantivelor în genitiv și dativ. Formele de vocativ. Punctuația vocativului. Substantivele defective de număr. Substantivele colective. Mijloacele de formare ale substantivelor: derivarea, compunerea, conversiunea. Locuțiuni substantivale.</p>	<p>і незмінних частин мови;</p> <ul style="list-style-type: none"> • вправи з морфологічного аналізу; • дидактична гра; • вправи на правильне вживання іменників із визначеними та невизначеними артиклями; • дидактична гра; • вибірковий диктант; • вправи з морфологічного аналізу; • наративна композиція за картиною; • самооцінка; • діяльність у парах; • рольова гра; • навчання через відкриття; • підсумковий тест; • орфографічні вправи на іменники в різних відмінках; • морфологічний аналіз вправи; • орфографічні вправи; • пояснювальний диктант;
--	---	--

<p>у називному відмінку від іменників у знахідному відмінку за контекстом;</p> <ul style="list-style-type: none"> • не плутати іменники у родовому відмінку з іменниками в давальному відмінку у реченнях; • дотримуватися відповідної інтонації у висловлюваннях з іменниками у кличному відмінку; • використовувати необхідні розділові знаки. • відрізняти похідні іменники від складених; • дотримуватися правил правопису складених іменників; • правильно розпізнавати та використовувати в різних контекстах іменник та іменні фрази; • визначити перетворення в різних твердженнях; • використовувати належним чином виражальні значення іменника та предметних фраз в усному та письмовому спілкуванні; • морфологічно аналізувати іменник; • встановити граматичні категорії, характерні для прикметника; • змусити прикметник узгоджуватися з іменником; • розрізняти прикметник та прислівник; • знати синтаксичні функції прикметника та прикметникових словосполучень; • виявляти прикметники різних ступенів порівняння; • визначити прикметники без ступенів порівняння; • відрізняти прикметник від 	<p>Функції синтаксичні ale locuțiunilor substantivale.</p> <p>Adjectivul. (12 ore) Adjectivele variabile și invariabile. Adjectivele formate cu prefixe și cu sufixe. Formele flexionare. Acordul adjectivului cu substantivul determinat. Articolul adjectival (sau demonstrativ). Rolul articolului adjectival. Gradele de comparație. Mijloacele expresive de redare a superlativului absolut. Adjective fără grade de comparație. Locuțiuni adjectivale. Topica adjectivului. Funcțiile sintactice ale adjectivului și ale locuțiunilor adjectivale: atributul adjectival și numele predicativ.</p> <p>Pronumele. (10 ore) Pronumele personal: persoana, numărul, genul. Formele accentuate și neaccentuate. Alte forme ale pronumelui personal: <i>dânsul, dânsa, dâșii, dânsele</i>. Formele și funcțiile sintactice ale pronumelui personal în nominativ, acuzativ, genitiv, dativ. <i>Pronumele personal de politețe (sau de reverență).</i> Formule de politețe (reverențioase, deosebit de respectuoase, ceremonioase), de adresare (limbaj familiar și solemn). <i>Pronumele reflexiv.</i> Formele accentuate și neaccentuate. Funcții sintactice <i>Pronumele posesiv și adjectivul pronominal posesiv.</i> Forme, cazuri și funcții sintactice.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • твір - опис; • вправи з морфологічного аналізу; • вибірковий диктант; • дидактична гра; • граматичні ігри для виправлення орфографічних помилок; • твір із заданим кінцем; • формуючий тест; • орфографічні вправи; • вправи на визначення займенників; • виявлення займенників, аналіз їх вираження; • добір прислів'їв, що містять займенники; • складання речень з різними категоріями тем; • оціночні тести
--	--	---

<p>прикметникового словосполучення:</p> <ul style="list-style-type: none"> • знати орфографічні норми складених прикметників; • робити морфологічний розбір прикметника. • Знати всі типи займенників; • визначити граматичні категорії займенника (рід, число, відмінок, особа); • розрізняти наголошені та ненаголошені форми; • дотримуватися правопису та орфоепії займенників; • диференціювати випадкові форми та синтаксичні функції; • доречно використовувати займенники в усному та письмовому спілкуванні, монолозі та діалозі; • розрізняти займенники та займенникові локуси; • морфологічно аналізувати займенникові форми; • правильно та ефективно використовувати різні променні форми у спілкуванні. • виявити змістовне значення та прикметникове значення числівника; • встановити категорії та форми числівників; • відрізняти числівник від інших частин мови; • виявити виражальні значення числівника; • знати синтаксичні функції числівника; • правильно та ефективно використовувати числівники в усному та письмовому спілкуванні; • писати та вимовляти числівники відповідно до орфографічних та орфоепічних норм. 	<p><i>Pronumele demonstrativ și adjectivul pronominal demonstrativ.</i> Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele de întărire / de accentuare și adjectivul pronominal de întărire / accentuare.</i> Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele nehotărât și adjectivul pronominal nehotărât.</i> Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele negativ și adjectivul pronominal negativ.</i> Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p><i>Pronumele relativ și adjectivul pronominal relativ.</i> Pronumele relativ compus. Acordul pronumelui relativ <i>care</i> în genitiv precedat de articolul genitival. Forme, cazuri și funcții sintactice.</p> <p>Locuțiunea pronominală. Funcțiile sintactice.</p> <p>Ortografia formelor pronominale în limba română (aplicativ).</p> <p>Numeralul. (10 ore)</p> <p>Numeralele cardinale simple și compuse. Valorile morfologice și funcțiile sintactice. Numeralele ordinale simple și compuse. Valorile morfologice și funcțiile sintactice. Numeralul colectiv. Forme.</p> <p>Numeralul fracționar. Forme.</p> <p>Numeralul multiplicativ. Numeralul distributiv. Numeralul adverbial.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи з морфологічного аналізу; • орфографічні вправи; • пояснювальний диктант; • граматичний склад; • підсумковий тест; • розгадування ребусу.
--	--	---

Repartizarea orelor:

comunicarea – 14 ore, limba – 50 de ore;
lucrări de control – 4 ore; disponibile – 2 ore.

Linia socioculturală

Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Strămoșii noștri. Cinstirea memoriei strămoșilor. Legătura dintre generații.	Care dintre oamenii mari ai neamului nostru sunt cunoscuți și slăviți? Ce evenimente istorice v-au captivat? Ștefan cel Mare – exponent de frunte al neamului. Chipul domnitorului în literatură și istorie.
Arborele genealogic.	Cunoști ce e oare arborele genealogic?
Cartea – izvorul nesecat al cunoștințelor. Biblioteca și cartea în viața omului.	Cărțile sunt prietenii cei mai liniștiți și constanți. Oare internetul poate înlocui cartea?
Eu și prietenii mei. Relațiile dintre învățători și elevi.	Prietenul bun la nevoie se cunoaște. Învățătorul – una dintre cele mai nobile profesii.
Frumosul în natură.	Frumusețea naturii Ucrainei. Munții, mările, lacurile și râurile. Fauna și flora.
Frumusețea naturii ținutului natal.	Anotimpurile anului – simbol al frumuseții irepetabile. Răsăritul și apusul soarelui. Frunzele și florile în viața românilor.
Sărbători și obiceiuri de primăvară, vară, toamnă, iarnă.	Datinile populare.
Cultura materială. Interiorul casei. Obiecte de trai și obiecte de arte.	Cultura materială. Însemnătatea obiectelor de artă.
Arta. Sculptura în lemn. Pictura de icoane.	Modele de biserici, icoane, case, mori de vânt etc.
Diversitatea vestimentarului național.	Frumusețea și semnificațiile – o punte de legătură între generații.
Normele morale ale relațiilor dintre oameni în societate.	Dacă vrei să fii stimat, stimează. Comportă-te cu oamenii așa, cum ai dori să se comporte ei cu tine! Bine faci, bine găsești!
Pâinea – izvorul vieții.	Sfântă este fața pâinii. Nu arunca pâinea, căci o fărămitură poate

Curiozitățile naturii	<p>salva viața cuiva...</p> <p>Fericit este acel ce a dobândit cunoașterea naturii.</p> <p>Animalele și copiii mici sunt oglinda naturii.</p>
-----------------------	---

Linia de activitate (strategică)

Elevul și eleva conștientizează volumul de cunoștințe și deprinderile general-instructive pe care le va însuși pe parcursul clasei a 6-a, atât la comunicare, cât și la limbă (părțile de vorbire – sfera numelui și determinativele).

Va urma formarea și dezvoltarea competențelor elevilor referitor la capacitatea de-a accepta limba ca factor important al comunității, ca izvor de dezvoltare individuală și spirituală.

Se vor respecta normele comunicării orale și scrise, standartele adoptate. Vor fi stabilite căile de colaborare cu colegii pentru a rezolva diverse situații de comunicare orală, dialogată.

Un accent deosebit se va face analizei, generalizării, concretizării, modelării și argumentării tezelor expuse.

Însușirea elementelor de limba română conduce spre îmbogățirea cunoștințelor, spre respectarea normelor limbii literare, spre elaborarea unui stil individual, însoțit de corectitudinea ortografică, punctuațională și de pronunțarea corectă a celor însușite și exprimate.

CLASA a VII-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Очікувані результати Навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Linia comunicativă de conținut (14 ore)		
<p>Учень і учениця повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оновити свої знання про текст, стилі та типи спілкування; • встановити деякі зв'язки між отриманою інформацією та відомою; • використовувати елементи журналістського стилю; • виділити найважливіші елементи індивідуального спілкування; • скласти план ідей індивідуального вираження; • розпізнавати типи читання; • вміло використовувати особливості складання опису; • скласти простий план та розроблений комунікаційний план; • використовувати різні типи спілкування; • використовувати мовні засоби відповідно до теми та стилю; • активно практикувати їх у спілкуванні; • набути правильного літературного виразу; • чітко і стисло висловлюватися в процесі спілкування (з посиланням на будь-який вивчений предмет); • висловлювати установки, формулювати аргументи стосовно вивченої проблеми. 	<p>Noțiuni despre comunicare. (3 ore)</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre text și tipurile comunicării.</p> <p>Planul dezvoltat al exprimării individuale (aplicativ).</p> <p>Tipuri de lectură: de familiarizare, instructivă, selectivă (aplicativ).</p> <p>Actualizarea noțiunilor despre tipurile comunicării.</p> <p>Particularitățile descrierii înfățișării omului și ale descrierii omului în procesul activității, precum și a raționamentului cu caracter de discuție.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на складання плану роботи з заданої теми; • виразне читання різних текстів; • твір-опис; • вправи на формулювання головної ідеї та пов'язаних деталей; • вправи на узагальнення тексту; • обговорення протистояння думок; • написання повідомлень у різних ситуаціях спілкування; • вправи на виправлення стилістичних помилок.
22		

Înțelegerea după auz (3 ore)

<ul style="list-style-type: none"> • зрозуміти загальне значення почутого; • формувати вміння слухати; • зберігати послідовність подій у прослуханому тексті; • визначити тему, ідею і складові частини тексту; • встановити різницю між літературними та нелітературними текстами; • визначити ключові терміни; • виявити лексичне значення слів у контексті; • пояснити значення та роль фразеологізмів; • скласти простий план ідей та відтворити отриманий текст; • виділити способи висловлювання в тексті; • дотримуватися в будь-якому тексті орфоепічних норм румунської мови. 	<p>Receptarea după auz a unor fragmente de texte, a unor texte literare de mici dimensiuni, precum și a unor texte nonliterare. Mesaje orale diverse (înregistrări audio sau video cu basme, schițe). Componentele de bază ale mesajului oral. Structura secvențelor descriptive, narative și dialogate.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Аудіювання • аудіо- або відеозаписи; • бесіда на основі почутого тексту; • вправи на виявлення відмінностей між літературним та нелітературним текстами; • вправи на визначення ролі використання морфологічних та синтаксичних категорій у тексті; • складання діалогу; • тести за прослуханим текстом; • написання повідомлень у різних ситуаціях спілкування; • опис істоти на основі простого плану.
---	---	--

Vorbirea (4 ore)

<ul style="list-style-type: none"> • відтворювати (докладно, вибірково) вивчені, прослухані чи прочитані тексти за простим і складним планом, складеним самостійно; • дотримуватися в будь-якому тексті орфоепічних норм румунської мови; • видавати прості зв'язні усні повідомлення в діалогах і монологах; • розробити деякі усні дискурси на основі плану ідей на звичайні та 	<p>Expunerea (amănunțită, selectivă) după planul simplu și cel dezvoltat a unor texte literare narative cu elemente de descriere a naturii și de raționament. Expunerea amănunțită a textelor de stil publicistic.</p> <p>Exprimarea dialogată și cea monologată conform situației de comunicare legată de caracterizarea oamenilor (cu caracter polemic).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ігри в слова, дидактичні ігри, спрямовані на семантичні категорії головоломок; • вправи на виявлення правильної форми слів; • групова діяльність із вирішення завдань;
---	--	--

<p>літературні теми;</p> <ul style="list-style-type: none"> • будувати правильні речення та словосполучення (з граматичної точки зору) та використовувати їх у контексті; • поважати норми літературної мови та правила бесіди; • розробляти короткі функціональні та аргументовані тексти; • використовувати виразні засоби мови; • правильно підкреслювати слова; • досліджувати об'єкти, явища, ситуації; • висловлювати свою думку та аргументувати її. 		<ul style="list-style-type: none"> • вислуховування аргументів / контраргументів, сформульованих у дискусії партнерами по спілкуванню
Scierea (4 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • розкривати (детально, стисло) близько до тексту почуте, побачене та прочитане; • складати короткі функціональні та аргументовані тексти; • належним чином використовувати лексико-стилістичні засоби; • детально представити розповідні тексти з елементами опису та міркувань, • вибрати з тексту суттєве; • висловлюватися коротко і чітко; • складати різні типи композицій (передбачені програмою) за простим або поширеним планом, складеним самостійно; 	<p>Alcătuirea textelor scrise (<i>monolog, dialog</i>).</p> <p>Scierea expunerilor. Expunerea amănunțită și concisă a textelor narative cu elemente de descriere și de raționament.</p> <p>Scierea compunerilor (după planul simplu și desfășurat).</p> <p>Compunere-descriere a mediului înconjurător (după observație și din experiență).</p> <p>Compunere-raționament cu caracter de discuție.</p> <p>Compunere narativă după un subiect dat.</p> <p>Articol de ziar cu caracter polemic.</p> <p>Acte oficiale. Procura.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на структурування тексту у послідовностях, чітко виражених за його типом; • написання розповідних, описових творів та викладів, • інформативні; • вправи на побудову текстів, призначених для представлення аудиторії; • вправи на написання розповідних, описових та діалогічних текстів; • вправи на узагальнення та характеристику персонажів; • вилучення детальної інформації з літературних текстів.

<ul style="list-style-type: none"> • вибрати стиль відповідно до виразу (науковий, публіцистичний, художній, офіційно-діловий); • використовувати різні способи вираження (включаючи опис навколишнього середовища); • скласти твір-роздум з полемічним характером; • логічно зв'язати висловлені думки. 		
Componenta lingvistică (50 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • оновити знання про граматичні категорії частин мови (сфера імен); • правильно використовувати слова та їх виражальні значення в різних контекстах; • дотримуватися орфографічних, орфоепічних та пунктуаційних норм; • визначити, що таке лексика та фразеологія; • розрізняти типи словників; • набути знань, пов'язаних з перетворенням 	<p style="text-align: center;">Recapitularea categoriilor gramaticale ale părților de vorbire (2 ore) (sfera numelui: <i>substantivul, adjectivul, pronumele, numeralul</i>), studiate în clasa a 6-a.</p> <p style="text-align: center;">Limba – fenomen social în continuă dezvoltare (actualizare) (2 ore) Originea cuvintelor românești. Cuvinte de uz general. Valori stilistice ale expresiilor idiomatice. îmbinarea de cuvinte, propoziția, fraza. Punctuația.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи з морфологічного аналізу; • вибірковий диктант; • композиція із заданим початком; • командна діяльність; • робота зі словником.
<ul style="list-style-type: none"> • застосовувати за необхідності всі види дикції; • пояснити правильне вживання слів дериватів, тих, що змінили своє граматичне значення; • робити з ними заяви; • використовувати 	<p style="text-align: center;">Lexicul și frazeologia. (6 ore) Actualizarea cunoștințelor. Schimbarea valorii gramaticale (conversiunea). Familia lexicală (cuvinte obținute prin schimbarea valorii gramaticale). Dicționarele limbii române.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на лексичний аналіз; • дидактична гра; • творча майстерня; • робота зі словником.

<p>відповідним чином стилістичне значення цих слів у різних контекстах.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • знати і розрізняти стан, число, особу дієслів; • виявити предикативні, неpredикативні дієслова; допоміжні, копулятивні в різних типах текстів; • дієвідмінювати дієслова в усіх способах і часах • виявити дієслова у висловлюванні із зазначенням їх категорій та граматичних особливостей; • використовувати правильні форми в різних ситуаціях спілкування; • розпізнати словесне розташування; • встановити синтаксичні функції дієслова та дієслівного розташування; • розуміти стилістичні та експресивні значення дієслів та дієслівних фраз; • використовувати їх у потрібному місці в усному та письмовому спілкуванні, в монологічному та діалогічному висловлюванні; • виявити перехідні та неперехідні дієслова; особисті, неособисті, безособові в різних типах текстів; • правильно вимовляти та писати різні категорії дієслів відповідно до орфоепічних та орфографічних норм; • будувати речення всіх 	<p>Verbul – nucleul comunicării. (20 ore) Timpul, persoana, numărul. <i>Actualizarea cunoștințelor despre verbele predicative și nepredicative. Verbele auxiliare: a fi, a avea, a vrea. Modurile nepersonale ale verbului: infinitivul, participiul, gerunziul și supinul. Verbele tranzitive și intransitive, predicative și nepredicative. Verbele: a fi, a deveni, a ajunge, a ieși, a se face, a rămâne, a însemna, a părea ca auxiliare și copulative.</i></p> <p><i>Timpul, persoana, numărul. Conjugarea verbelor: clasificarea verbelor în conjugări.</i></p> <p><i>Modurile personale. Timpurile modului indicativ: prezent, trecut (imperfect, perfect simplu, perfect compus (inclusiv formele inverse), mai mult ca perfectul), viitorul I (formele literare și populare, inclusiv formele inverse).</i></p> <p><i>Alte moduri personale: conjunctiv, condițional-optativ, imperativ timpurile acestor moduri. Propoziția imperativă. Propoziția optativă.</i></p> <p><i>Verbele active pronominale. Verbele personale, unipersonale și verbele impersonale. Verbele tranzitive și intransitive.</i></p> <p><i>Diatezele: activă, pasivă (complementul de agent), reflexivă.</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • Вправи для правильного використання змінних і незмінних частин мови; • вправи на адекватне використання словесних форм стосовно хронології пов'язаних фактів; • дидактична гра «Неправда чи правда»; • словниковий диктант; • вправи з морфологічного аналізу; • наративна композиція за картиною; • самооцінка; • діяльність у парах; • рольова гра; • навчання через відкриття; • підсумковий тест; • коментований диктант.

<p>дієслівних часів; <ul style="list-style-type: none"> • використовувати в усному та письмовому спілкуванні, у діалогізованому та монологізованому висловлюванні стилістичні та експресивні значення дієслів та словесних фраз. </p>	<p>Locuțiunea verbală. Funcțiile sintactice ale verbului și ale locuțiunii verbale. Valoarea stilistică a verbelor și a locuțiunilor verbale.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • визначити різні категорії прислівників на основі тексту; • відрізнити дієслова від різних частин мови; • розрізнити ступені порівняння прислівників та правильно їх застосовувати; • правильно використовувати категорії прислівників з різним ступенем порівняння в межах речення у потрібному місці; • визначити прислівникові словосполучення та їх синтаксичні функції; • встановити стилістичні та експресивні аспекти прислівників та прислівникових словосполучень в усному та письмовому спілкуванні, в діалозі та монологі. • встановити стилістичні та експресивні аспекти прислівників та прислівникових словосполучень в усному та письмовому 	<p>Adverbul (12 ore) Felurile adverbelor. Adverbele provenite din diferite părți de vorbire. Adverbele interogative, relative și nehotărâte. Formarea adverbelor. Gradele de comparație. Locuțiunea adverbială. Adverbele predicative și locuțiunile adverbiale predicative. Funcțiile sintactice ale adverbului și locuțiunilor adverbiale (<i>complement circumstanțial de loc, de timp, de mod; atribut adverbial</i>). Valoarea stilistică a adverbelor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи з морфологічного аналізу; • вибірковий диктант; • дидактична гра; • композиція-міркування; • формуючий тест; • самостійна діяльність; • вправи на визначення зміни прислівників залежно від ступенів порівняння; • оціночні тести.

<p>спілкуванні, в діалозі та монологі.</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • визначати категорії прийменників на основі тексту; • відрізнити прості прийменники від складених; • розпізнавати прийменникові словосполучення та відрізнити їх від інших типів словосполучень; 	<p>Prepoziția. (3 ore) Felul prepozițiilor. Regimul cazual: rolul prepoziției în exprimarea acuzativului. Locuțiunea prepozițională.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи з морфологічного аналізу; • орфографічні вправи; • пояснювальний диктант; • композиція - міркування; • підсумковий тест.
<ul style="list-style-type: none"> • визначати категорії сполучників на основі тексту; • відрізнити прості сполучники від складених; • знати та розрізняти типи вигуків; • вимовляти, наголошувати та правильно писати вигуки відповідно до орфоепічних та орфографічних норм; • адекватно використовувати стилістичні та виразні значення вигуків в різних усних та письмових контекстах, у діалогізованому та монологічному вислові. 	<p>Conjunția. (3 ore) Felul conjunțiilor. Conjunțiile coordonatoare și conjunțiile subordonatoare. Locuțiunile conjuncționale: coordonatoare și subordonatoare.</p> <p>Interjecția. (2 ore) Tipurile de interjecții. Cuvintele onomatopeice. Interjecții predicative. Interjecții de adresare. Rolul interjecției în comunicare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи з морфологічного аналізу; • вибіркового диктант; • рольова гра; • самотійна діяльність; • перевірка знань. • вправи з морфологічного аналізу; • твір-опис; • фронтальна діяльність.

Repartizarea orelor

Comunicarea – 14 ore; limba – 50 de ore;
 lucrări de control – 4 ore; disponibile – 2 ore.

Linia socioculturală

Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Istoria – posibilitatea infinită de cunoaștere.	Trecutul unui neam- altar ocrotitor al

Valorile spirituale ale neamului	focului sacru, de unde se proiectează lumini asupra trecutului și viitorului.
Eu și pasiunea mea.	Satul meu- vatră străbună. Limba maternă- floare eternă.
Tradiții și sărbători în Ucraina.	Surpriza pe care mi-ar plăcea să o trăiesc ar fi... Tradițiile și obiceiurile – zestrea unui neam.
Bugetul familiei	Puneți-vă veniturile și cheltuielile pe cântar. Cum gestionăm bugetul familiei?
Frumusețea și măreția omului.	Trupul omenesc este frumos numai în măsura în care oglindește sufletul (Constantin Brâncuși). Frumusețea lucrurilor există în sufletul celui care le admiră. Omul- ființă socială.
Cultura relațiilor dintre oameni.	Relațiile dintre colegii de clasă, dintre profesori și elevi. Nu locul înfrumusețează omul, ci omul înfrumusețează locul.
Profesia-brățară de aur	
Problematika naturii umane	Natura este arta lui Dumnezeu. În natură se află secretul păstrării ecologice a lumii.

Linia de activitate (strategică)

Elevul și eleva stabilește structura, scopul și diversitatea activității sale cognitive pe baza programei pentru clasa a 7-a atât la comunicare, cât și la limbă (părțile de vorbire – sfera verbului). Caută să-și sistematizeze deprinderile general-instructive și să le aplice adecvat conform strategiilor de comunicare dialogată și monologată, își îmbogățește vocabularul cu neologisme potrivite, colaborează la dezlegarea situațiilor dificile de studiere a materiei și de comunicare; se autoevaluează, lansează opinii referitoare la conținutul tematic al textelor scrise și le argumentează; respectă normele morfo-sintactice în propoziții și fraze, normele ortografice și cele de punctuație; își exprimă opinia asupra rezultatelor obținute de colegi, întrebându-i argumente, teze, contraargumente, precum și analiza, comparația.

CLASA a VIII-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Очікувані результати Навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Linia comunicativă de conținut (14 ore)		
<p>Учень, учениця повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • закріпити свої знання про спілкування, текст, стилі та типи спілкування; • ідентифікувати та використовувати належно типи розуміння слуху; • використовувати належним чином особливості складання опису; • представити загалом опис місцевості, пам'ятки історії та культури. 	<p><i>Noțiuni despre comunicare (3 ore)</i></p> <p><i>Actualizarea</i> noțiunilor despre comunicare, conversație, text, stiluri și tipuri de comunicare.</p> <p><i>Tipurile de înțelegere după auz:</i> globală, detaliată și critică (aplicativ)</p> <p>Particularitățile alcătuirii descrierii localității, a monumentelor istorice și culturale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • прослуховування текстів різних стилів; • написання текстів, що належать до різних стилів; • написання описової композиції.
Înțelegerea după auz (3ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • правильно отримати повідомлення (розповідь, інформація, урок); • розуміти глобальне значення почутого повідомлення; • помітити отриману інформацію та зробити позначення; • розуміти літературні та нелітературні тексти; • висловити думку, згоду чи незгоду щодо інформації, отриманої шляхом слухання; 	<p><i>Receptarea după auz</i> (globală, detaliată și critică) și înțelegerea după auz (instructivă, de familiarizare, selectivă) a textelor literare de diferite stiluri, tipuri și genuri și a textelor nonliterare.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Аудіювання • аудіо- або відеозаписи; • бесіда на основі почутого тексту; • вправи та тести на основі почутого тексту.
Vorbirea (4 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • представити (детально, стисло або вибірково) прослухані чи прочитані тексти за простим і поширеним планом, складеним самостійно; • складати діалог або 	<p><i>Expunerea</i> (amănunțită, concisă, selectivă) după planul dezvoltat, a unor texte literare narative cu elemente de descriere a localității. Expunerea concisă a textelor care țin de stilul științific și stilul publicistic.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • складання презентацій (детальних, стислих, вибіркових) відповідно до розробленого плану; • написання текстів, пов'язаних з науковим, публіцистичним

<p>монолог відповідно до ситуації спілкування;</p> <ul style="list-style-type: none"> • використовувати зауваження для започаткування, підтримання та припинення діалогу; • поважати норми бесіди та норми літературної мови; • висловлювати власну думку; • брати активну участь у діалогових ситуаціях спілкування; • висловити свою згоду чи незгоду, проявляючи толерантність до різних думок; • збагачувати свій словниковий запас, вдосконалюючи висловлювання монологу та діалогу. 	<p>Exprimarea dialogată și cea monologată conform situației de comunicare propusă.</p>	<p>стилем;</p> <ul style="list-style-type: none"> • монологічне та діалогове спілкування відповідно до запропонованої ситуації спілкування.
<p>Scierea (4 ore)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • викласти (докладно, стисло або вибірково) зміст почутого, побаченого чи прочитаного відповідно до простого або поширеного плану, складеного учнем; • належним чином використовувати лексико-стилістичні засоби; • дотримуватись норм літературної мови; • складати композиції (передбачені програмою); • формулювати ідеї; • підібрати стиль відповідно до виразу; • використовувати різні способи вираження поглядів (включаючи опис місцевості, пам'яток історії та культури); • адекватно використовувати виразні засоби мови та виразну цінність художніх засобів; 	<p>Alcătuirea textelor scrise (monolog, dialog).</p> <p>Scierea expunerilor. Expunerea amănunțită, selectivă și concisă a textelor narative cu elemente de descriere a localității, a monumentelor istorice și culturale. Expunerea concisă a textelor de stil științific și publicistic (inclusiv a emisiunilor tele și radio ascultate);</p> <p>Scierea compunerilor (după planul dezvoltat) cu introducere, cuprins și încheiere.</p> <p>Compunere-descriere a localității (străzii, satului, orașului), a monumentelor istorice și culturale în baza observațiilor și impresiilor personale și după tablou;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на структурування тексту композиції; • вправи для оновлення знань про особливості функціональних стилів мови; • написання розповідних та описових композицій та викладів, • та інформативні; • акуратні, читабельні та правильні письмові вправи;

<ul style="list-style-type: none"> • використовувати котирування належним чином; • правильно використовувати розділові знаки; • використовувати різні лексико-семантичні категорії у письмовому спілкуванні; • удосконалювати написане; • скласти протокол, вибрати відповідні мовні засоби залежно від змісту та стилю. 	<p>Compunere-raționament pe teme moral- etice (în stilul publicistic).</p> <p>Compunere narativă după cele audiate (cu elementele de început, cuprins sau încheiere date).</p> <p>Însemnări tematice ca mijloc de însușire a celor auzite și citite.</p> <p>Acte oficiale. Procesul-verbal.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • написання композицій-міркувань на морально-етичні теми; • практичні вправи у складанні офіційних документів;
Componența lingvistică (50 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • закріпити знання та вміння, пов'язані з фонетикою та орфографією; • закріпити знання про частини мови та їх правопис; • застосовувати навички правопису частин мови. 	<p>Actualizarea cunoștințelor (cl. 5-7). (2 ore)</p> <p>Fonetica și ortografia (aplicativ).</p> <p>Morfologia (actualizare).</p> <p>Părțile de vorbire flexibile.</p> <p>Părțile de vorbire neflexibile.</p> <p>Ortografia părților de vorbire (aplicativ).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • орфографічний диктант; • робота в групах (вправи з фонетичного аналізу); • аналіз мовних частин (за схемами аналізу); • тести на оцінку знань;
<ul style="list-style-type: none"> • закріпити знання про лексику; • знати правила правильного вживання мови (академічні норми); • знати походження етимологічних дублетів; • правильно використовувати етимологічні дублети; • розрізняти успадковані слова та запозичені слова; • визначати та застосовувати засоби збагачення словникового запасу; • закріпити знання про слово сім'я; • виявити фразеологічні одиниці та їх синоніми; • пояснити значення міжнародних кліше; • використовувати знання з лексики та фразеології в 	<p>Lexicul și frazeologia (10 ore)</p> <p>Caracterul latin al limbii române. Limba literară, limba populară, limba vorbită, limba scrisă.</p> <p>Cuvintele moștenite și cuvintele împrumutate.</p> <p>Dubletele etimologice.</p> <p>Mijloacele de îmbogățire a vocabularului (actualizare).</p> <p>Familia de cuvinte (actualizare). Prefixoidele.</p> <p>Sufixoidele.</p> <p>Unitățile frazeologice și clișeele internaționale.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснювальний диктант; • робота зі словником; • робота над дослідницьким проектом «слово етимологія»; • практичні вправи з засобів збагачення словникового запасу; • творча майстерня (сім'я слів, лексичне поле); • робота над проектом: фразеологічні одиниці, що зустрічаються у працях Іона Крянге; • складання міні-словника, що пояснює фразеологізми;

<p>усній та письмовій комунікації;</p>		<ul style="list-style-type: none"> • тести на оцінку знань
<ul style="list-style-type: none"> • зміцнити знання про синтаксис; • назвати синтаксичні відношення у реченні; • виявити засоби досягнення синтаксичних відношень у реченні; • знати та правильно використовувати слова та конструкції та розділові знаки; • правильно використовувати розділові знаки для прямої та непрямої мови; • правильно використовувати розділові знаки при звертанні та діалозі; • визначити анаколiт та еліпс; • правильно класифікувати речення за значенням, відповідно до мети спілкування, аспекту та структури; • розрізняти частини речення; • складати речення різних типів; 	<p>Noțiuni de sintaxă (6 ore)</p> <p>Relațiile sintactice în propoziție (interdependență, coordonare, subordonare).</p> <p>Mijloacele de realizare a relațiilor sintactice on propoziție (flexiunea, juxtapunerea, joncțiunea, topica, intonația, pauza).</p> <p>Cuvintele și construcțiile incidente. Punctuația lor. Vorbirea directă și vorbirea indirectă.</p> <p>Adresarea. Semnele de punctuație. Dialogul. Linia de dialog. Anacolutul și elipsa.</p> <p>Sintaxa propoziției. (2 ore)</p> <p>Clasificarea propozițiilor după înțeles, după scopul comunicării, aspect și structură.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснювальний диктант; • вправи на оновлення знань про синтаксичні поняття, вивчені в попередніх класах; • написання тверджень, що містять різні синтаксичні відношення між його складовими частинами; • творча майстерня: складання композицій на задану тему, використовуючи вставні слова та конструкції; • прослуховування уривків з літературних творів та виділення висловлювань, що містять пряму мову; • підбір прикладів, що містять анаколут, еліпс; • рольова гра; • інсценування уривків з літературних творів; • тести на оцінку знань
<ul style="list-style-type: none"> • знати присудок; • виявити присудок у реченні; • визначити частини мови, за допомогою яких виражається дієслівний та іменний присудок; • відрізняти дієслівний присудок від іменного; • виявити синтаксичні функції дієслова to be; • правильно писати присудкі; • складати речення, фрази, тексти. 	<p>Predicatul. (8 ore)</p> <p>Predicatul verbal exprimat numai prin verbe la moduri personale.</p> <p>Predicatul nominal. Valorile sintactice ale verbului a fi.</p> <p>Numele predicativ simplu și multiplu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на оновлення знань, отриманих у попередніх класах щодо класифікації речень, основних частин речення; • творча майстерня: написання композицій, використання різних типів речень; • складання речень із дієслівним присудком та іменним присудком, морфосинтаксичний аналіз присудків; • тести на оцінку знань;

<ul style="list-style-type: none"> • встановити підмет речення; • виявити вираз суб'єкта; • розрізняти простий і множинний підмет; • розрізняти передбачуваний та включений підмет; • розрізняти невизначений предмет; • визначити підмет у висловлюванні; • встановити частини мови, за допомогою яких виражається підмет; • виявити простий і множинний підмет; • вказати речення без підмета; • узгодити присудок з логічним підметом та за допомогою притягання; • складати речення різних типів, правильно використовуючи та пишучи підмет; 	<p>Subiectul. (8 ore) Subiectul exprimat (simplu și multiplu). Subiectul exprimat (complex și reluat). Subiectul neexprimat (subonțeles și inclus). Subiectul neexprimat nedeterminat.</p> <p>Părțile de vorbire prin care se exprimă subiectul (<i>substantiv, pronume, numeral</i>).</p> <p>Subiectul unor verbe personale folosite ca impersonale. Propoziții fără subiect. Acordul predicatului cu subiectul (acordul logic și acordul prin atracție).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • пояснювальний диктант; • вправи на оновлення знань про мовні частини; • робота в групах: складання речень з різними категоріями тем; • вправи для аналізу виразу підмета; • практичні вправи згоди присудка з підметом; • виправлення помилок присудка за погодженням з підметом.
<ul style="list-style-type: none"> • розмежувати різні категорії ознак; • правильно узгодити їх із частиною мови, яку вони визначають; • встановити частини мови, за допомогою яких виражається означення; • будувати речення з присвоєними означеннями та з неузгодженими означеннями; • використовувати належним чином стилістичні та виразні значення означення в усній та письмовій комунікації, а також у діалогізованому та монологічному мовленні. 	<p>Atributul. (8 ore) Elementele regente ale atributului. Atributul <i>adjectival</i> (exprimat prin <i>adjectiv propriu-zis, adjective provenite din verbe la participiu</i>). Atributul <i>substantival</i>. Atributul <i>substantival genitival, atributul substantival prepozițional, arozițional și în dativ fără prepoziție</i>. Atributul <i>pronominal genitival, prepozițional, arozițional și în dativ fără prepoziție (dativul posesiv)</i>. Atributul verbal. Atributul <i>adverbial</i>. Atributul <i>interjecțional</i>.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • прослуховування пастелей В.Александрі та визначення означень, аналіз їх вираження; • творча майстерня: • заповнення пунктирних пробілів відповідними атрибутами; • підбір прислів'їв, що містять означення ; • описова композиція із застосуванням тверджень, що містять означення ; • використання в спілкуванні висловлювань з означенням виражене вигуком

<ul style="list-style-type: none"> • знати всі типи додатка; • розрізняти додатки в межах речення; • визначити частини мови, за допомогою яких виражаються додатки; • складати речення з усіма видами додатка; • поважати тему та орфографічні норми; • належним чином використовувати стилістичні та виразні цінності додатків у діалогізованому та монологічному вираженні та у всіх типах спілкування. 	<p>Complementul. (6 ore) Elemente regente ale complementului (numai verbul).</p> <p><i>Complementele necircumstanțiale.</i> Complementul direct. Complementul indirect.</p> <p><i>Complementele circumstanțiale</i> de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop, condițional, concesiv, consecutiv.</p> <p>Părțile de vorbire prin care se exprimă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • синтаксичний аналіз речень; • виразне читання художнього тексту та виявлення додатків та їх типу; • творча робота: розробка речень із використанням різних видів додатків; • синтаксично-морфологічний аналіз слів у тексті; • підсумковий тест.
---	---	--

Repartizarea orelor:

Comunicarea – 14 de ore; limba – 50 de ore;
lucrări de control – 4 ore; disponibile – 2 ore

Linia socioculturală

Tematică orientativă	Aspect aplicativ
<p>Limba – cel mai important mijloc de cunoaștere, de comunicare.</p> <p>Valorile spirituale.</p> <p>Monumentele de arhitectură ale ținutului natal.</p> <p>Concepția despre lume a poporului nostru.</p> <p>Datini și tradiții</p> <p>Frumusețea exterioară și frumusețea interioară a omului.</p> <p>Ocrotirea naturii. Lumea faunei și lumea florei.</p> <p>Cultura materială a poporului nostru.</p> <p>Normele morale. Locul și rolul meu în societate.</p>	<p>Limba mea – comoara mea.</p> <p>Iubește ceea ce este al tău, dar respectă și prețuiește în același timp și obiceiurile altui popor.</p> <p>Ținutul meu – spațiu de comori spirituale. Credința. Religia</p> <p>Sărbătorile tradiționale ale neamului Credințele populare. Mitologia.</p> <p>Omul nu trebuie să fie frumos, perfect sau bogat, trebuie să fie om.</p> <p>Starea ecologică în Ucraina.</p> <p>Respectul față de toate profesiile.</p> <p>Normele morale. Care este rolul meu în societate?</p>

Linia de activitate (strategică)

Elevul și eleva conștientizează structura activității sale de cunoaștere în baza programei pentru clasa a 8-a (atât la comunicare, cât și la limbă). Își aplică deprinderile general-instructive în comunicarea orală și scrisă prin respectarea strategiilor de bază ale comunicării și strategiilor de colaborare în cadrul lecțiilor și în activitatea extrașcolară. Stabilește de sine stătător scopul activității sale cognitive și asigură realizarea lui. Își apreciază rezultatele sale și ale colegilor, întrebunțând analiza și sinteza logică, comparația, generalizarea, concretizarea și analogia. Își îmbogățește și actualizează permanent vocabularul.

CLASA a IX-a
(70 de ore, 2 ore pe săptămână)

Очікувані результати Навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Linia comunicativă de conținut (14 ore)		
<p>Учень і учениця повинні:</p> <ul style="list-style-type: none"> • узагальнювати знання про спілкування, бесіду, текст, функціональні стилі мови та типи спілкування; • розрізняти типи спілкування; • використовувати засоби спілкування (ключові засоби - словесна мова та інші комунікативні елементи (міміка, жести, погляд); • розпізнати різноманітність типів читання та розуміння після аудіювання. 	<p>Tipurile de comunicare. (3 ore) (înțelegerea după auz, lectura, vorbirea, scrierea). Tipurile de lectură și de înțelegere după auz. Actualizare noțiunilor despre comunicare, conversație, text, stiluri funcționale ale limbii și tipuri de comunicare. Mijloacele de comunicare (verbale și nonverbale).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи з аргументованими контекстуальними модальностями; • тести на зв'язок вербальних та невербальних елементів у контексті; • організація демонстраційного монологу.
Înțelegerea după auz (3 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • уважно слухати та розуміти зміст; • зосередити увагу на змісті почутого; • зрозуміти загальну значимість отриманого повідомлення; • складати простий план ідей; • складати тези почутого; • використовувати теоретичні знання про лексику, морфологію, синтаксис, стилістику, правопис, орфоепію; • розвивати практичні навички та вміння використовувати поняття мови в різних контекстах; • розуміти та використовувати різні типи розуміння після слуху. 	<p>Receptarea după auz. (globală, detaliată și critică) și înțelegerea (instrumentală, de familiarizare, selectivă) a textelor de diferite stiluri, tipuri, genuri și a celor nonliterare</p>	<ul style="list-style-type: none"> • читання різних текстів, щоб зрозуміти їх значення та мати можливість коментувати їх глобальне значення; • написання текстів різних стилів; • вправи на виправлення стилістичних помилок.

Vorbirea (4 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • представити (детально, стисло або вибірково) прочитані чи прослухані тексти відповідно до простого та розробленого плану, задуманого індивідуально. • представляти повідомлення (звіти) на основі двох або трьох джерел; • складати різні типи монологів (інформативні, розповідні, описові); • формувати діалоги; • підтримувати монолог або діалог відповідно до ситуації спілкування; • знати і поважати норми бесіди та етики; • адаптуватися до партнера та до ситуацій спілкування шляхом відповідного звертання, відповідного підбору форм мови, міміки та жестів, тону та інтонації. 	<p>Expunerea (amănunțită, concisă, selectivă) după planul simplu și desfășurat al unor text care aparțin diferitor stiluri (științific, publicistic și beletristic (artistic).</p> <p>Exprimarea dialogată și cea monologată. Conform situației de conversație propusă (discuție particulară, dezbateră a unei teme, polemica</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на повідомлення граматичних розбіжностей; • групова діяльність із вирішення завдань; • обговорення різних думок; • дидактичні ігри, спрямовані на семантичні категорії; • вправи для визначення конкретних способів започаткування та завершення діалогу.
Scrierea (4 ore)		
<ul style="list-style-type: none"> • писати (детально, стисло або вибірково) різні тексти; • детально викласти послідовно зміст абзацу (або пункту в плані); • висловити ставлення до проблеми, до якої звертаються (вибірково); • написати повідомлення (звіт) на основі кількох джерел; • складати композиції (у публіцистичному, художньому, науковому стилях); • формулювати основні ідеї; • підібрати необхідні 	<p>Alcătuirea textelor scrise (monolog, dialog) aparținând diferitelor stiluri funcționale. Scrierea expunerilor. Expunerea selectivă și concisivă a textelor științifice; expuneri cu însărcinări creative. Scrierea compunerilor (după planul propriu).</p> <p>Compunerea în stil publicistic pe teme moral - etice și sociale.</p> <p>Povestirea pe o temă liberă aleasă de sine stătător (stilul beletristic).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • написання письмових текстів: - монолог, - діалог • твір за власним планом; • твір у журналістському стилі;

<p>матеріали для написання роботи;</p> <ul style="list-style-type: none"> • належним чином використовувати художні засоби виразності; • складати тексти, що належать до офіційно-ділового стилю (заява, автобіографія); • виконувати вимоги щодо написання офіційних документів в офіційно-діловому стилі; • поважати орфографічні та пунктуаційні норми, норми літературної мови. 	<p>Comunicarea (sau referat) în baza a două-trei izvoare pe teme morale, etice și sociale (stilul științific).</p> <p>Scrierea actelor oficiale.</p> <p>Cerere.</p> <p>Autobiografia. Curriculum vitae (oficial- administrativ).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • офіційні документи: <ul style="list-style-type: none"> - заява, - автобіографія.
<p>Componenta lingvistică (50 ore)</p>		
<ul style="list-style-type: none"> • знати, що таке лексикон; • застосовувати зовнішні та внутрішні засоби збагачення словникового запасу; • розрізняти типи словників та користуватися ними; • розуміти роль неологізмів та доречно їх використовувати; • відрізняти власне (конотативне) значення від переносного (денотативного), граматичне - від лексичного; • правильно ідентифікувати та використовувати синоніми, антоніми, омоніми, пароніми, однозначні та багатозначні слова; • уникати плеоназму в спілкуванні; • розрізняти тавтологію та повторення; • розрізняти жаргон та суржик; 	<p>Lexicul (6 ore)</p> <p>Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului. Modalitățile. Împrumuturile lexicale (vechi și noi).</p> <p>Tipuri de dicționare.</p> <p>Neologismele (actualizare). Rolul neologismelor în dezvoltarea sinonimiei.</p> <p>Cuvântul și contextul. Sensul propriu (de bază și secundar), (conotativ); sensul figurat (denotativ). Sensul lexical și sensul gramatical</p> <p>Categoriile semantice. Sinonimele. Omonimele. Paronimele. Cuvintele monosemantice. Cuvintele polisemantice.</p> <p>Pleonasmul. Tautologia și repetiția. Argoul și jargonul.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на лексичний аналіз; • дидактична гра слів; • диктант із творчими завданнями; • твір-опис; • орфографічні вправи; • вправи на сповіщення плеонастичних конструкцій та паронімічних атракціонів; • групова діяльність із вирішення завдань.
<ul style="list-style-type: none"> • знати, що таке мова; • розуміти взаємозв'язок 	<p>Noțiuni de sintaxă (6 ore)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на виявлення типів речень;

<p>між текстом, фразою, реченням, словом;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявити типи речень (головне, підрядне); • встановити синтаксичні відношення у реченні • (координація та підпорядкування); 	<p>Discursul. Relația text, frază, propoziție, cuvânt. Tipuri de propoziții (actualizare).</p> <p>Propoziția principală și propoziția secundară.</p> <p>Propoziția regentă și propoziția subordonată.</p> <p>Raporturile de coordonare și cele de subordonare în propoziție și în frază;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • орфографічний диктант; • командна діяльність.
<ul style="list-style-type: none"> • використовувати їх за правилами синтаксису; • знати, що таке фраза; • встановити синтаксичні відношення у реченні; • визначити згинання, з'єднання та зіставлення; • правильно використовувати засоби реалізації синтаксичних відношень у реченні: • дотримуватися теми, інтонації та паузи; • правильно використовувати діалог, пряму та непряму мову, випадкові слова та конструкції, звертання в усному та письмовому спілкуванні. • дотримуватися відповідних розділових знаків; • розуміти, що таке фраза; • визначити речення в тексті; • складати речення; • використовувати їх в усному та письмовому спілкуванні; <ul style="list-style-type: none"> • знати та відрізнити дієслівний присудок від іменного; • знати правила; • уникати домовленості за значенням та домовленості за притяганням. 	<p>Fraza (3 ore) Relațiile șintactice în frază (interdependență, coordonare și subordonare). Mijloacele de realizare a relațiilor șintactice (flexiunea, joncțiunea, juxtapunerea, topica, inotația și pauza)</p> <p>Sintaxa frazei. Predicatul și propoziția subordonată predicativă. (6 ore) Predicatul verbal și predicatul nominal (actualizare).</p> <p>Problemele ale acordului (acordul după înțeles și acordul prin atracție).</p> <p>Propoziția subordonată predicativă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • синтаксичні вправи; • орфографічний диктант; • діяльність у парах; • композиція-міркування; • оціночний тест. • синтаксичні вправи; • орфографічні диктанти; • вибіркові диктанти; • діяльність у парах; • композиції з заданим початком; • групова діяльність; • оціночний тест.

<p>для ідентифікації підмета;</p> <ul style="list-style-type: none"> • виявити підрядне речення; • використовувати в спілкуванні суб'єктивного підлеглого; • знати природу підрядного елемента; • визначити семантичну або синтаксичну недостатність неповного головного речення. 	<p><i>Subiectul și propoziția subordonată subiectivă.</i> (4 ore) Subiectul (actualizare). Subiectul nedeterminat (aplicativ). Propoziția subordonată subiectivă. Elementul regent al propoziției subiective. <i>Propoziția principală insuficientă. (1 oră)</i></p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на виявлення підмета та суб'єктивного підрядного речення; • синтаксичні вправи; • вибірккові диктанти; • рольова гра; • творчі виставки.
<ul style="list-style-type: none"> • скласти речення з таким типом підрядних; • розрізняти в межах речення означальне підрядне речення; • використовувати їх в усному та письмовому спілкуванні; • правильно використовувати вставні елементи та розділові знаки. 	<p><i>Atributul și propoziția subordonată atributivă.</i> (6 ore) Atributul (actualizare). Propoziția subordonată atributivă. Utilizarea corectă a pronumelui relativ care introduce propoziția subordonată atributivă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на виявлення означення та означального підрядного речення; • синтаксичні вправи; • вибірккові диктанти; • рольова гра; • твір-опис.
<ul style="list-style-type: none"> • знати, що таке пряме доповнення; • визначити прямий додаток у підрядному реченні. • складати речення з цим типом підрядних; • правильно використовувати елементи підрядного речення; • поважати тему та розділові знаки; • використовувати його належним чином у спілкуванні. 	<p><i>Complementul direct și propoziția subordonată completivă directă. (6 ore)</i> Complementul direct (actualizare). Propoziția subordonată completivă directă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи для повідомлення про подвоєння прямого та непрямого додатка; • групова діяльність із вирішення завдань; • розповідна композиція; • тест на вибір
<ul style="list-style-type: none"> • виявити непрямі додатки; • визначити в межах речення непрямий доповнюючий підрядний компонент; • використовувати відповідне непряме підрядне речення в усній та письмовій комунікації; • правильно 	<p><i>Complementul indirect și propoziția subordonată completivă indirectă.</i> (6 ore) Complementul indirect (actualizare). Propoziția subordonată completivă indirectă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • вправи на виявлення непрямого додатка та непрямого підрядного речення; • орфографічні вправи; • розповідна композиція; • вибіркковий диктант.

<p>використовувати елементи речень, розділові знаки;</p> <ul style="list-style-type: none"> будувати речення з таким типом підрядних. 		
<ul style="list-style-type: none"> розрізняти типи непрямих додатків; складати речення з усіма типами обставинних підрядних; правильно використовувати елементи взаємозв'язку та розділові знаки; знати тему речень, підпорядкованих обставинам; використовувати належним чином усі типи підрядних речень в усному та письмовому спілкуванні. 	<p>Complementele circumstanțiale și propozițiile subordonate circumstanțiale. (6 ore)</p> <p>Complementele circumstanțiale (de loc, de timp, de mod, de cauză de scop, condiționale, concesive, consecutive. (actualizare).</p> <p>Propozițiile subordonate circumstanțiale de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop.</p> <p>Propoziția subordonată circumstanțială condițională.</p> <p>Propoziția subordonată concesivă.</p>	<ul style="list-style-type: none"> синтаксичні вправи; колективна робота; тести на оцінку знань; твір-опис за планом; фронтальна діяльність.

Repartizarea orelor:

Comunicarea – 14 ore; limba – 50 ore;
lucrări de control – 4 ore; disponibile – 2 ore.

Linia socioculturală

Tematică orientativă	Aspect aplicativ
Limba maternă – tezaurul neamului	Limba este cartea de noblețe a unui neam
Așezarea geografică și bogățiile naturale ale statului nostru.	Mă mândresc cu tine, Ucraină!
Simbolica statului. Imnul. Drapelul. Stema.	Culori, semnificații și simboluri.
Cultura și civilizația.	Diversitate etnică și culturală
Obiceiuri, datini și tradiții populare.	Bunicul povestește... Farmecul sărbătorilor de iarnă.
Arta. Frumosul în arhitectură, în pictură, în zugrăvire, în teatru, literatură, cinema.	Atitudinea față de monumentele istorice și față de simboluri. Muzica clasică și contemporană. Compozitorii și cântăreții îndrăgiți. Pictori renumiți.
Valorile morale și general-umane.	Bunătatea, credința, devotamentul, iubirea, corectitudinea, omenia, bărbăția sunt valori de neprețuit.

Lumea profesiilor.	Profesia- brăţară de aur
Ecologia și protecția mediului	„Eu cred că veșnicia s-a născut la sat” Lucian Blaga
Mijloacele mass-media și rețelele de socializare.	Mass-media viitorului. Profesia ziaristului. Rețelele de socializare: avantaje și dezavantaje.
Etica comunicării și eticheta.	Cum ne comportăm în locurile publice? Normele de etichetă ale internetului în zilele noastre.

Linia de activitate (strategică)

Elevul și eleva conștientizează structura, motivul și scopul activității sale de cunoaștere în baza programei pentru clasa a 9-a la comunicare și la limbă (în clasa a 9-a se sistematizează și se generalizează cunoștințele, deprinderile și priceperile în legătură cu faptul că se termină cursul de studiere a gramaticii). Își stabilește de sine stătător finalitățile activității sale cognitive și asigură realizarea ei (aplicativ), conștientizează structura activității sale cognitive: activității de gândire logică – analizează, compară, concretizează, generalizează, face o sinteză, experimentează, descoperă inductiv și deductiv, face concluzii prin analogie, apreciază, argumentează, susține teze, apreciază critic, combate în mod tolerant informația greșită. Respectă normele și etica comunicării, normele limbii literare.